

Дәріс № 9. Өнімнің сәйкестігін растау

Дәрісте игерілетін пәннің оқыту нәтижелері:

ПОН 6 - Табиғи ортаның негізгі бақыланатын параметрлеріне талдау жасай алады;

ПОН 7- Мониторинг түрлері, жүйелері және оны іске асыру жолдарын біледі;

ПОН 8- Экологиялық мониторинг әдістерін біледі және орындайды.

ПОН 9- Биоиндикацияны қолданудың негізгі принциптері мен түрлері, Сынамаларды іріктеу әдістемелерін көрсетеді;

Дәрістің жоспары:

1. Қызметтерді сертификаттау.
2. Отандық және импортталатын өнімдердің сәйкестігін растау

Дәрістің мақсаты: Өнімнің сәйкестігін растауды таныстыру

Дәрістің мәтіні:

1.Қызметтерді сертификаттау

Қызметтерді сертификаттау нормативтік құжаттарда белгіленген талаптарға сәйкес жүзеге асырылады.

Қызметтерді сертификаттаған кезде қызметтердің сипаттамалары (көрсеткіштері) тексеріледі және мыналарға:

1) қызметтерді сәйкестендіруді жүргізуге, оның ішінде оның жіктеу топтамасына жататындығын, техникалық құжаттарға (модель-үлгіге, техникалық сипаттауға, жолдамаға және басқаларына) сәйкестігін және функционалдық арналуын тексеруге;

2) сертификатталатын қызметтердің нормативтік құжаттарда белгіленген талаптарға сәйкестігін растауға мүмкіндік беретін сынақ әдістері (тексерістері) қолданылады.

Сертификаттау кезінде пайдаланылатын схемаларды қызметтерді орындау ерекшеліктерін, сынақтарды жүргізу мүмкіндігін, дәлелдеудің талап етілетін деңгейін, тұтынушының мүлкінің сақталуын қамтамасыз еткен кездегі өтінім берушінің

ықтимал

шығындарын ескере отырып, өтінім беруші анықтайды.

Схемалар біртекті қызметтерді сертификаттауды жүргізу тәртібін белгілейтін құжатта көрсетілуге тиіс.

Қызметтерді сертификаттау жөніндегі жұмыстарды өтінім беруші төлейді.

Қызметтерді сертификаттау мыналарды қамтиды:

- 1) Органға сертификаттауға өтінім беру;
- 2) өтінім бойынша шешім қабылдау;
- 3) сертификаттау схемасын таңдау;
- 4) Орган мен өтінім берушінің арасындағы сәйкестікті растау жөніндегі жұмыстарды жүргізуге арналған шартты ресімдеу;
- 5) қызметтердің сынағын (тексерісін) және қызмет көрсету, орындаушының шеберлігі, кәсіпорынды аттестаттау, сапа менеджменті жүйелерін сертификаттау үдерісін бағалауды жүргізу;
- 6) алынатын нәтижелерді талдау мен Сертификат берудің мүмкіндігі туралы шешім қабылдау;
- 7) берілген сертификаттардың тізіліміне тіркеу;
- 8) Сертификат беру;
- 9) сертификатталған қызметіне инспекциялық бақылау жүргізу (сертификаттау схемасына сәйкес).

Өтінім беруші сертификаттауға арналған өтінімді нысан бойынша осы салада аккредиттелген Органға жібереді.

Осы қызметтерді көрсететін бірнеше орган болған кезде өтінім беруші өтінімді олардың кез келгеніне жіберуге құқылы.

Орган оны алғаннан кейін он күннен кешіктірмейтін мерзімде өтінімді қарайды, өтінім берушіге шешімді хабарлайды және олар қол қойған, екі данадағы қызметтерді сертификаттау жөніндегі жұмыстарды жүргізуге арналған шартты береді. Қызметтерді сертификаттауды жүргізуге арналған өтінім бойынша шешім нысан бойынша жасалады

және осы қызметті сертификаттау тәртібіне сәйкес сертификаттау схемасы көрсетілген сертификаттаудың барлық негізгі шарттарын қамтиды.

Сертификаттау сынақтары Органмен келісілген мерзімде жүргізіледі.

Сынақтарды (тексерістерді) жүргізген кезде мыналар жүзеге асырылады:

1) көрсетілген қызметтердің нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкестігін іріктеп тексеру;

2) сынақтардың (тексерістердің) хаттамалары бойынша қорытындыларды ресімдеу.

Қызметтердің тексерілетін нәтижелерінің саны мен оларды іріктеу тәртібін осы қызметке арналған нормативтік құжаттарға сәйкес Орган анықтайды.

Сынақ зертханасы Органға сынақтардың хаттамасын, Орган анықтайтын даналардың санын жібереді.

Орган сертификаттау схемасында көзделген сынақтар (тексерістер) мен берілген құжаттардың сараптамасының оң нәтижелері кезінде Сертификатты ресімдейді және оны берілген сертификаттар тізілімінде тіркейді және өтінім берушіге береді.

Қажет болған жағдайда қызметтерді орындаушы белгіленген нысандағы бланкіде орындалған Сертификаттың көшірмесін пайдалана алады.

Сертификаттың қолданылу мерзімін қызметтерге арналған сертификаттау схемасын, сондай-ақ үш жылдан аспайтын мерзімге менеджмент жүйесіне берілген Сертификат мерзімін ескере отырып, Орган белгілейді.

Қызмет көрсету шарттарына және олардың нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкестігіне ықпал етуі мүмкін қызметтерді орындау технологиясына өзгерістер енгізілген кезде өтінім беруші бұл туралы жаңа сынақтарды немесе тексерістерді жүргізу қажеттілігі туралы шешім қабылдайтын Сертификат берген Органға хабарлауға тиіс.

Сертификатталған сынақтардың (тексерістердің) теріс нәтижелері, сертификатталатын қызметке қойылатын талаптарды сақтамау немесе өтінім беруші сертификаттау жөніндегі жұмыстарды төлеуден бас тартқан кезде Орган өтінім берушіге Сертификат беруден бас тарту себептерін көрсетіп қорытынды береді.

Сертификатталған қызметке инспекциялық бақылауды Сертификат берген Орган жүзеге асырады.

Сертификатталған қызметке инспекциялық бақылау мыналарды көздейді:

1) сертификатталған қызмет туралы ақпаратты талдау;

2) инспекциялық бақылауды жүргізу үшін комиссиялар ұйымдастыру;

3) тексерістер жүргізу;

4) тексерістердің нәтижелерін ресімдеу мен шешімдер қабылдау.

Қызметтердің сертификаттау кезінде белгіленген талаптарға сәйкестігін инспекциялық бақылаудың кезеңділігі мен көлемін сертификатталған қызметтердің жай-күйі мен тұрақтылығына қарай, бірақ кемінде жылына бір рет Орган анықтайды.

Жоспардан тыс инспекциялық бақылау қызметтердің сапасына жеке және заңды тұлғалардан наразылықтар туралы ақпарат, мемлекеттік бақылауды жүзеге асыратын мемлекеттік органдардан шағымдар бірнеше рет түскен жағдайда жүргізілуі мүмкін.

Инспекциялық бақылау нәтижелері бойынша Орган инспекциялық бақылауға қатысушылар мен Сертификатты ұстаушының өкілі қол қоятын 2 данадағы актіні жасайды.

Актінің бір данасы Сертификатты ұстаушыға, екіншісі Органға жіберіледі.

Инспекциялық бақылаудың нәтижелері бойынша Орган көрсетілетін қызмет нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкес келмеген жағдайда, сондай-ақ:

1) қызмет көрсетуге арналған нормативтік құжат өзгерген;

2) қызмет көрсетудің технологиялық процесі өзгерген;

3) бақылау, сынақтар (тексеріс) әдістері, егер көрсетілген өзгерістер қызметтердің сәйкессіздігін тудыруы мүмкін болғанда, сапаны қамтамасыз ету жүйесі және сертификаттау кезінде тексерілетін талаптарға қызмет көрсету шарттары өзгерген;

4) егер кәсіпорын қызметтер көрсету бойынша өз қызметін тоқтатқан жағдайда Сертификаттың қолданылуын тоқтата тұруы немесе жоюы мүмкін.

Сертификаттың қолданылуын тоқтата тұру туралы шешім сәйкессіздіктің анықталған себептері оны берген Органмен келісілген түзеу әрекеттерінің жолымен жойылған және

қызметтердің нормативтік құжаттарға сәйкестігін тексеру мақсатында қайтадан сертификаттау сынақтарын жүргізбестен растаған жағдайда қабылданады.

Сертификаттың қолданылуын тоқтата тұру немесе күшін жою туралы ақпаратты қызметтерді орындаушыға, техникалық реттеу саласындағы уәкілетті органға, тұтынушыларға және басқа да мүдделі адамдарға Сертификат берген Орган хабарлайды. Сертификатты жою оны мемлекеттік техникалық реттеу жүйесінің тізілімінен шығарған сәттен бастап күшіне енеді.

Қызметтердің немесе қызмет көрсету талаптарының сәйкестігі белгіленген талаптардан бұзылған кезде түзеу әрекеттері жүзеге асырылады.

Түзеу әрекеттерін жүргізген кезде Орган:

- 1) Сертификаттың қолданылуын тоқтата тұрады;
- 2) қызметтерді орындаушыға, техникалық реттеу және метрология саласындағы уәкілетті органға, тұтынушыларға және басқа да мүдделі адамдарға ақпарат береді;
- 3) түзеу әрекеттерін орындау мерзімін белгілейді;
- 4) түзеу әрекеттерін орындауды тексереді;
- 5) тұтынушыларға, жұртшылыққа, мүдделі ұйымдарға қызметтерді пайдаланудың қауіптілігі (немесе қажет еместігі) және анықталған бұзушылықтарды жою тәртібі туралы хабарлайды.

Түзеу әрекеттері орындалғаннан кейін Орган қызметтерді орындаушыға, техникалық реттеу саласындағы уәкілетті органға Сертификаттың қолданылуын тоқтата тұрудан алынғандығы туралы хабарлама жібереді.

Қызметтерді орындаушы түзеу әрекеттерін орындамағанда немесе олар тиімсіз болған кезде Орган Сертификатты жояды.

2. Отандық және импортталатын өнімдердің сәйкестігін растау

Сәйкестікті растаудың ұйымдық-әдістемелік негізі барлық сертификаттау объектілеріне таралатын және осы процедураны ұйымдастыру және жүргізу тәртібін реттейтін ережелерден құралады.

Отандық және импортталатын өнімдердің сәйкестігін растау бірегей ҚР Мемлекеттік сертификаттау жүйесінде тағайындалған ережелер және схемалар бойынша жүзеге асырылады. Өнім қай мемлекетте шығарылғаны, өндіру, сақтау, тасымалдау процестері, келісімдердің түрі мен олардың ерешеліктері ескерілмейді.

Импортталған өнімнің сәйкестігін растау шетел сертификатын және сәйкестік Белгісін мойындау жолымен жүзеге асырылуы мүмкін. Бұл жерде сертификаттау нәтижесін мойындау туралы тиісті келісім болуы керек. Республикада мойындалатын сертификат болмаған жағдайда өнімнің үлгілерін сертификаттау сынақтарынан өткізеді. Сынақ жүргізгенде өнімнің көрсеткіштерінің Қазақстан Республикасында жүретін нормативтік құжаттарда бекітілген қауіпсіздік талаптарына сәйкестігі тексеріледі.

Экспортталатын өнімдердің сәйкестігін растау олардың шығарушы және тапсырыс беруші арасындғы контрактта қарастырылған нормативтік құжаттардың талаптарына сәйкестігін көрсету үшін жүргізіледі.

Өнімнің, оның ішінде импортталатын өнімнің сәйкестігін растауды сертификаттау жөніндегі аккредиттелген орган, ал ондай орган болмағанда Мемстандарт жүзеге асырады.

Сертификаттау сынақтарын жүргізуге тек аккредиттелген сынау зертханалары (орталықтары) тартылу керек.

Өнімді сынау кезінде анықталатын көрсеткіштер үш топқа бөлінеді:

сәйкестендіру мақсатында анықталатын көрсеткіштер;

қауіпсіздікті және міндетті сертификаттау үшін қойылатын басқа да талаптарды куәландаруға қажетті көрсеткіштер;

ерік сертификаттау үшін анықталатын аталғаннан басқа көрсеткіштер.

Сертификаттау жөніндегі жұмыстарды жүргізумен байланысты барлық шығындарды, жұмыстың нәтижесіне байланысыз, өтінуші өтейді. Бұл үшін өтінуші және сертификаттау жөніндегі орган арасында келісім-шарт жасалады. Сертификаттау

жөніндегі орган, өз кезегінде, сертификаттау жұмыстарын жүргізуге өзі тартқан ұйымдардың шығындарын өтейді келісім – шарт бойынша.

Оқыту әдістері мен түрлері: баяндау, сұрақ-жауап, түсіндіру, шолу лекция

Деңгейлік тапсырмалар:

1. Қызметтерді сертификаттауды түсіндіріңіз.
2. Отандық және импортталатын өнімдердің сәйкестігін растауды айтыңыз.

БӨЖ және ОББӨЖ тапсырмалары: Сынақ зертханасының (орталығының) басшысының функциялары және сараптау және техникалық комитеттерді құру, бекіту және жою тәртібі

Ұсынылған әдебиеттер:

1. Мендебаев, Т. М. Стандарттау, метрология және сертификаттау. Алматы. Дәуір, 2011. - 368 с. - ISBN 978-601-217-198-3
2. А.И. Аристов, Т.М. Раковщик. Основы метрологии, стандартизации и сертификации: учебное пособие /. – М., МАДИ 2013. –200 с.
3. Ж.Ж. Есенқұлова, Ж.Ж. Аканова, А.М. Касенова. Стандарттау, сертификаттау және метрология негіздері: Оқу құралы / Алматы: Экономика, 2014.-284 б.
4. Журавлева Н.Ю., Кирюшин С.А. Стандартизация, метрология, подтверждение соответствия: Учебно-наглядное пособие / Нижний Новгород: Национальный исследовательский Нижегородский государственный университет им. Н.И. Лобачевского, 2018. - 62 с.
5. Е.В.Кравченко, Ю.К.Кривогузова, И.П.Озерова. Метрология, стандартизация и сертификация. Учебное пособие. Томский политехнический университет. - Томск: Изд. Томского политехнического университет, 2013. -172с.